

Stanowisko

Zarządu Związku Miast Polskich

w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej określającego standardy noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni

Polskie miasta odgrywają kluczową rolę w rozwiązywaniu problemu bezdomności i udzielaniu wsparcia osobom bezdomnym. Działania te podejmowane są poprzez miejskie jednostki organizacyjne bądź we współpracy z organizacjami pozarządowymi korzystającymi z środków samorządowych.

Dlatego, pozytywnie oceniając propozycje zdefiniowania wymogów dotyczących usług świadczonych na rzecz osób bezdomnych, zawarte w projekcie Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni, równocześnie zgłaszamy potrzebę wprowadzania w tym projekcie niezbędnych korekt i uzupełnień.

§2 ust. 2 projektu rozporządzenia

Naszym zdaniem niewłaściwe i nieuzasadnione jest wprowadzanie ograniczenia w zakresie usytuowania tylko jednej placówki pełniącą formę noclegowni, schroniska lub ogrzewalni na terenie jednej nieruchomości.

Proponujemy korektę treści §2 ust. 2 projektu rozporządzenia, umożliwiającą usytuowanie na terenie jednej nieruchomości różnych placówek w formie noclegowni, schroniska lub ogrzewalni, które byłyby wyodrębnionymi jednostkami, z odrębnym regulaminem działania.

Załącznik nr 1: Podstawowy standard noclegowni

Zakres świadczenia usług

1. Proponujemy, aby po słowach *Placówka czynna cały rok, przez 7 dni w tygodniu, w godzinach od 18 wieczorem do 8 rano* dodanie słów *lub w okresie od 1 października do 30 kwietnia całodobowo, jeżeli na terenie gminy nie funkcjonuje ogrzewalnia*.

Aktualne brzmienie projektu Rozporządzenia przynosi radykalną zmianę powszechnie dotąd obowiązującej koncepcji ogrzewalni, z placówki nocnej na placówkę pobytu dziennego z możliwością pobytu całodobowego (o ile na terenie gminy nie funkcjonuje noclegownia). Zapewne intencją autorów projektu było zabezpieczenie, w okresie obniżonych temperatur, ciepłego i bezpiecznego miejsca osobom tego pozbawionym nie tylko w godzinach nocnych, ale przez całą dobę. Jednakże, w związku z brakiem regulacji dotyczących obowiązku prowadzenia określonego typu placówek, w określonej wielkości gminach, można wyobrazić sobie sytuację, w której dana gmina będzie posiadała na swoim terenie wyłącznie noclegownię. W takiej sytuacji, aby osiągnąć założony cel w postaci całodobowego zabezpieczenia, należałoby z kolei wprowadzić zapis umożliwiający przedłużenie funkcjonowania noclegowni na godzinyienne.

2. W projekcie rozporządzenia wskazuje się, że do zakresu usług podstawowego standardu noclegowni należy m.in. przeprowadzenie wywiadu z osobą bezdomną i podjęcie czynności mających na celu wyeliminowanie zagrożeń związanych ze stanem zdrowia osoby bezdomnej. Sugeruje to przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i udział pracownika socjalnego w pierwszym kontakcie z klientem. Użycie sformułowania *wywiad* może prowadzić do błędnej interpretacji, że chodzi o rodzinny wywiad środowiskowy w rozumieniu art. 107 ustawy o pomocy społecznej.

W naszej ocenie, bardziej adekwatne byłoby użycie sformułowania *rozpoznanie najpilniejszych potrzeb osoby bezdomnej* lub *wstępne rozpoznanie sytuacji osoby bezdomnej*. Tego typu zapis wydaje się być bardziej uzasadnionym, a przede wszystkim umożliwi przeprowadzenie rozpoznania przez dyżurującego opiekuna i podjęcie natychmiastowych działań mających na celu wyeliminowanie zagrożeń związanych ze stanem zdrowia osoby bezdomnej.

Identyczną uwagę zgłaszamy do załącznika nr 3.

3. Sugerujemy zmianę zapisu w dotyczącego zakresu usług, dotyczącego umożliwienia spożycia posiłku i zapewnienia gorącego napoju, na sformułowanie: *zapewnienie, co najmniej jednego gorącego posiłku*.

4. Proponujemy podniesienie do 20 standardu maksymalnej liczby osób w pomieszczeniach noclegowych oraz zmianę w standardzie obiektu w zakresie wyposażenia pomieszczeń noclegowych, poprzez wykreślenie zapisu *indywidualne szafki nocne*, pozostawiając sformułowanie: *w miarę możliwości szaf ubraniowych*. Uwaga dotycząca standardu maksymalnej liczby osób w pomieszczeniach dotyczy także załącznika nr 2 i 3.

Standard liczby osób korzystających z noclegowni, schronisk i ogrzewalni

Ze względu na trudną do przewidzenia liczbę osób wymagających schronienia oraz szczególną sytuację osób bezdomnych w okresach niskich temperatur, uzasadnione jest uwzględnienie możliwości odstępstwa od limitów określonych rozporządzeniem w stanach zagrożenia zdrowia lub życia osoby bezdomnej. Proponowane standardy nie regulują przyjęć interwencyjnych ponad określony stan osobowy, a takie zdarzają się bardzo często szczególnie w okresie zimowym, kiedy zapewnienie miejsca w noclegowni, schronisku lub ogrzewalni chroni osoby przed zamarznięciem.

Proponujemy, więc zmianę zapisu załącznika do rozporządzenia na następujący: *Liczba miejsc nie powinna być większa niż 100. Dopuszcza się przekroczenie wskazanego limitu w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia osoby bezdomnej oraz Nie mniej niż 3 m²/os. w pomieszczeniach z łózkami piętrowymi nie mniej niż 2 m²/os. Dopuszcza się przekroczenie wskazanego limitu w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia osoby bezdomnej.*

Uwaga ta dotyczy także załącznika nr 3.

Personel placówek

1. Ograniczenie wymagań formalnych wobec kierowników placówek jedynie do wykształcenia średniego nie gwarantuje poziomu umiejętności interpersonalnych niezbędnego do utrzymania wysokiej jakości usług. Proponujemy wprowadzenie wymogu przynajmniej trzyletniego doświadczenia w pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem dla kierowników placówek

Uwaga ta dotyczy także załącznika nr 3.

2. Proponujemy poniesienie standardu liczby osób przebywających w placówce przypadających na jednego opiekuna z 40 osób na 50 osób.

Uwaga ta dotyczy także załączników nr 2 i 3.

3. Proponujemy wprowadzenie zastrzeżenia, że zapewnienie opieki przez opiekunów dotyczy pełnego zakresu godzinowego funkcjonowania placówki, tzn. np. w przypadku schroniska – przez całą dobę.

Takie zastrzeżenie pozwoliłoby uniknąć sytuacji, w której w pewnych okresach doby czy tygodnia placówka pozostawałaby bez nadzoru jakichkolwiek przedstawicieli personelu.

Uwaga ta dotyczy także, załączników nr 2 i 3.

4. Proponujemy, aby po sformułowaniu *zatrudnia się nie mniej niż 1 pracownika socjalnego* dodanie słów *w pełnym wymiarze czasu pracy*.

Możliwość zatrudnienia 1 pracownika socjalnego w wymiarze mniejszym niż pełny wymiar czasu pracy miałyby negatywny wpływ, na jakość usług.

Uwaga ta dotyczy także, załączników nr 2 i 3.

Załącznik nr 2: Podstawowy standard schroniska dla osób bezdomnych

Liczba miejsc w placówce

Proponujemy zmianę zapisu na *Liczba miejsc usytuowanych w jednym budynku nie powinna być większa niż 80. Maksymalna liczba miejsc nie powinna być większa niż 160.*

Z jednej strony zapis ten daje możliwość utrzymania istniejących schronisk dla osób bezdomnych przeznaczonych dla większej liczby miejsc, a z drugiej nie powoduje nadmiernej „gettyzacji” tych miejsc.

Standard obiektu

Proponujemy zmianę zapisu na *Pomieszczenie do spożywania posiłków, które poza porami posiłków może pełnić funkcję świetlicy lub sali spotkań grupowych. Pomieszczenie może być wydzielone z większego pomieszczenia np. holu, korytarza itp.*

Uelastycznienie będzie korzystne dla istniejących placówek, a jednocześnie nie powoduje obniżenia standardu, czy poziomu funkcjonowania podopiecznych.

Załącznik nr 3: Podstawowy standard ogrzewalni

Okres świadczenia usługi

Proponujemy wprowadzenie możliwości uruchomienia całodobowej ogrzewalni, nawet, jeżeli na terenie gminy funkcjonuje noclegownia. Pozwoli to na bardziej optymalne wykorzystanie zasobów przez gminę oraz w większym stopniu może odpowiedzieć na potrzeby osób bezdomnych zwłaszcza w okresie zimowym w przypadku bardzo niskich temperatur.

Proponujemy zmianę dotychczasowego zapisu projektu Rozporządzenia na: *Ogrzewalnia świadczy usługi w okresie od 1 października do 30 kwietnia, przez 7 dni w tygodniu, w godzinach od 8 rano do 18 wieczorem lub całodobowo.*

Personel ogrzewalni

Taki standard przewidziany jest w noclegowni. Proponujemy zrównanie standardów zatrudnienia w ogrzewalni do proponowanego dla noclegowni. Proponujemy zapis: *Zapewnienie opieki, przez co najmniej 1 opiekuna na 50 osób przebywających w placówce*

Standard obiektu

Osobom przebywającym całodobowo w ogrzewalni należy stworzyć możliwość wykonania pełnej toalety. Proponujemy dodanie wymogu wyposażenia w jedno urządzenie natryskowe na 25 osób w przypadku, gdy ogrzewalnia funkcjonuje całodobowo.

Ustawa o pomocy społecznej

Poza zakresem opiniowanego projektu rozporządzenia zgłaszamy potrzebę zmiany ustawy o pomocy społecznej w części dotyczącej funkcjonowania schronisk dla osób bezdomnych.

Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej z dnia 5 sierpnia 2015 r. spowodowała, bowiem że osoby bezdomne będące w złym stanie zdrowia zostały całkowicie pozbawione możliwości uzyskania jakiegokolwiek pomocy w zabezpieczeniu swoich potrzeb po ustaniu leczenia i w okresie oczekiwania na umieszczenie np. zakładzie opiekuńczo – leczniczym czy też domu pomocy społecznej.

Proponujemy więc, aby uzupełnić ustawę o pomocy społecznej o przepis następującej treści:

W szczególnie uzasadnionych sytuacjach w schronisku dla osób bezdomnych pobyt czasowy (do 30 dni) mogą przebywać osoby częściowo niezdolne do samoobsługi lub wymagające pobytu w innych placówkach pomocy społecznej lub leczniczych.

Poznań, 26 sierpnia 2016 r.

Za Zarząd

Zygmunt Frankiewicz
PREZES ZWIĄZKU